

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на **ЮЛИЯ АНДРЕЕВНА ШАПОВАЛОВА**
НА ТЕМА: МЕДИИ И МЕСТНИ ИЗБОРИ 1991-2011 (ОБЩИНА БУРГАС)
за придобиване на ОНС „Доктор“ в професионално направление 3.5.
Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика)
от доц. д-р **Лилия Андреева**

Дисертационният труд на Юлия Андреевна е първи опит да се изследва поведението на местни медии в условията на предизборна кампания за местни избори. Трудът впечатлява с избора на неразработена досега актуална проблематика, с обема на обекта на изследването, с постигнатите научно-приложни идеи. Положен е много труд, компетентност, творческо любопитство, изповядване на европейски ценности.

Ясно са очертани целта и задачите, а те са да се изследва степента на влиянието на местните медии върху избирателите и да се докаже има ли сливане или степен на влияние между медии и власт.

Широк е обхватът на емпиричния материал, който е трябвало да изследва и осмисля авторката. За да се реализират задачите, са изследвани 35 местни медии (вестници, радиостанции, телевизии, онлайн издания), 14 собствени уебсайта на кандидати за местна власт, профили на 14 кандидати за кметове. Обем – достатъчно внушителен, за да се обхване и да се постигне обективна картина. Това е сторено от Юлия Андреевна с цената на задълбочен системен труд, професионална методика, умение да се обобщава и анализира.

Използван е интердисциплинарният подход – от справяне със специализирана литература, конкретно наблюдение, анкети с журналисти и политици до опора в такива науки като политология, медиазнание, емпирична социология, социална демография, статистика, история. Цитирани са 194 теоритически източника на български и английски език, 21 нормативни уредби, 26 публикации в медиите, текстове в Интернет, използван е и Държавният архив в Бургас.

Трудът се отличава със стройна структура. Разположен е в увод, 4 глави, заключение, използвана литература, научни и научно-приложни приноси, таблици, приложения – общо 348 страници. Тази прегледност на изложението издава научна дисциплина, системност, логическа последователност. За да се стигне до изводи и полезни препоръки.

Основа на конкретното изследване е теоритическата база. Авторката цитира много чуждестранни и български автори, занимавали се с фундаменталния въпрос – взаимоотношения медии-власт във философски и исторически аспект. На тази основа Юлия Андреевна концентрира вниманието си върху развитието на регионалните медии в България след обществената промяна 1989 г. Посочен е дефицитът на конкретни анализи в тази област. Написаното в труда за местните медии и отношенията им с властта в региона на

Бургас е съобразено с теоритическите постановки – напр. за пиар техниките, предизборните кампании, политическата реклама, образа на политика в медиите и т.н. Стъпвайки на фундаментални теоритически постановки, авторката доказва необходимостта от цялостен поглед върху еволюцията на взаимоотношенията медии-власт в годините на прехода.

На основата на натрупан световен и наш опит авторката поставя въпроса за т.н. регулативна рамка. Тя е разгледана в контекста на конституционни разпоредби, законодателство, нормативни уредби, нормативна база в нейното развитие, закона за радиото и телевизията и т.н. Авторката много добре борави с юридическата материя в исторически и съвременен план. Тя убедително сочи и слабости, и пропуски, трудности при налагане на санкции, свързани с нарушение на регулативната рамка. В детайли се познават забрани и позволени подходи при различни медии.

Полагашо се място е отделено на финансирането и заплащането на труда в предизборни кампании. Цитирани са български нормативни документи, а също така и законодателни непълноти.

Юридическата отговорност на медиите е разработена като фундаментален въпрос. Очертана е ясно целта: нормално функциониране на плурализма в медийната среда. А това означава прозрачност, европейски стандарти, без корпоративен и политически натиск.

Саморегулацията в труда органично се обвързва с етичния кодекс на българските медии. Авторката обяснява съдържателната същност на саморегулацията. Отделя подобаващо място и на наличие на проблеми, свързани с професионалните стандарти. За примери се цитират факти за псевдообективност, а и пасивност в реакциите на важни професионални органи.

Главният акцент в теоритическите постановки е поставен върху демократичните европейски принципи и стандарти. А това е свързано с концепцията за плурализма, и различните му аспекти, с наличие на редица разпоредби, декларации, препоръки на водещи институции и фактори.

Преди да изследва конкретиката, докторантката изяснява видовете медийни присъствия на кандидатите за власт. Уточнени са понятия като предизборни кампании, медийна реклама, политическа реклама... Не са отминати допуснати слабости, спорни проблеми. Подробно са изяснени специално формите на политическата реклама, специфичния ѝ начин на реализация в различните медии.

И така – теоритическата основа, разработена детайлно и компетентно обещава резултатност от конкретното изследване на авторката.

Същностната научно-приложна част е посветена на системен анализ на 6 предизборни кампании в региона на Бургас, осъществени от местните медии. Наблюдението е на фона политическата и медийна среда в национален мащаб.

В дългия списък на изследваните издания се откроява времето на силното влияние на местния печат, на появата на нови издания и на местните приложения на ВАЦ. За да се стигне до въздействието на радиоверигите.

Авторката „улавя“ опити на собственици на медии да се ориентират и към местната власт. Маркирани са и белези на вмешателство в програмите на местните телевизии.

Наблюдаваната медийна еволюция във времето е свързана в дисертацията със спадането на влиянието на вестниците, със закриването на местни радиостанции. Продължава засилване на апетита на медиите към властови позиции. Докторантката проследява нахлуването в публичното пространство на новинарските сайтове. Обобщението е, че политизацията на телевизиите и Интернет в Бургас доминира.

Така детайлно, с внимание и портретуване на всички медии Юлия Андреевна очертава променящия се във времето медиен пейзаж.

В труда са скицирани портрети на кандидати за кметове и общински съветници и тяхното участие в медиите. Детайлна е информацията за тяхната политическа принадлежност, професия. Сливането на журналистиката с властта е изведено като знаков симптом. Сочат се примери на контролиран вот, на платени форми за добиване до власт, поява на формации-еднодневки. Характеристиката е липса на смислени идеи, мимикрия, номадство, „толерирани“ кандидати. Така се формира и диагнозата – изчезване на безпристрастността, на плурализма и обективността. А и постепенно изчезване на доверието, неприемане на натрапчиви послания.

В различните времеви отрязъци авторката анализира формите, жанровете, методите на работа в предизборно време. Сочи се доминанта на рекламата – платена и неплатена, снимки, хороскопи на кандидати за местната власт, манипулативни практики, финансови инжекции, натиск, заплаха на собственици на медии, купуване на телевизии от подставени лица. Авторката умее да „улови“ неравносложно показване на кандидати, неразбираеми политически послания, смесица от реклама и журналистика, внушителни размери на реклами, символи на Бургас... Като най-използван словесен жанр се сочи интервюто. Доминираща е плуралистичната недостатъчност.

В труда е отделено място и за цените на предизборните кампании. Посочени са такива тревожни явления като безконтролно финансиране, нарушаване на стандарти, погазване на етични норми, журналисти приемат функции на пиари, скрито финансиране и т.н. Към това се добавят и примери на занижени доклади от партиите пред Сметната палата.

Професионалните стандарти са обект на критика: ценностите се изместват. Вместо послания – лайфстайл, нов тип политическа реклама, определена от докторантката като близка до асоциативното внушение. Сочи се, че социологическите проучвания се разминават с реалните резултати. Така очертаната в труда картина логично води до извода за наличие на умора и недоверие в електората.

Натрупан е внушителен емпиричен материал в труда. Достоянство на авторката е, че съумява да обобщи главното, да направи синтезирани изводи. Очертаните тенденции водят до необходимостта в отношенията медии-власт да се засили дейността на контролиращите органи, да се има предвид при местните

избори голямата политическа роля, която играят телевизии, засилването на Интернет и на новинарските сайтове.

Трудът на Юлия Андреевна има голяма научно-приложна стойност. Приносът към теорията и практиката на медийното поведение в предизборно време е очевиден. Не само затова, че за първи път е подложено на анализ поведението на местните медии в района на Бургас. Написаното е полезно за всяка община в България. Регулативните органи, специалистите в областта на медиите, научните среди, неправителствените организации имат изследване, което би им помогнало в работата за демократизация на медийната среда и отношенията с политиката и бизнеса. С този труд се разширява знанието за специфичните методи на журналистически труд в местни медии във време преди избори, за спазване на демократичните принципи, на етичните норми.

Дисертацията на Юлия Андреевна е също така пример за това как трябва да се подхожда към подготовката и реализацията на докторски труд, за да се получат отлични резултати. Доказателство за успеха на докторантката е и това, че тя е получила правото в свободния университет на Бургас да преподава като учебна дисциплина част от дисертацията си. А фактът, че е консултант на Агенция в сферата на политическата комуникация и разработва стратегии за предизборни кампании е още един знак, че е оценена високо от сериозни институции.

С убеденост предлагам на уважаемата Държавна комисия да присъди на Юлия Андреевна Шаповалова образователната и научна степен доктор – шифър 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика)

Член на научното жури:

доц. д-р Лиляна Андреева